

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА ПОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСИ
НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

КОСТА ТРИФКОВИЋ.

Зави се у црно српска Талијо, тугуј и пролевај сузе: Коста Трифковић, изабрани љубимац твој, а дика и понос наш, није више међу живима!

Јуче у среду 19. фебруара о. г. рано у зору од светлим обра-
зом Богу на истину након дужег боловања, у 32. години живота свога.

Овај би лист био само сузама исписан, кад бисмо у овај мах,
под сињим теретом велике туге и тешке жалости, хтели рећи шта
смо у њему изгубили.

Губитак је велик! Изгубили смо много и премного! Наше по-
зориште нарочито изгубило је у њему писца, који је нашу шаљиву
игру задахнуо новим, свежим животом и виши јој полет дао.

Спомен, који је себи међу нама подигао у делима својима, тра-
јаће докле и народа устраје!

Нека му је лака земљица!

ШЕКСПИР И СТАРОЕНГЛЕСКА ДРАМА.

(Наставак.)

Мистерије или миракулске игре, које се по узору француском од дванаестог века амо развише у Енглеској исто тако као и у Немачкој, могао бих доиста бутке прећи, а и о моралима или моралним играма рећи ћу тек коју.

Још у старијим разним играма миракулским излазе алегоријске слике, на пр. у једанаестом комаду *Ludus Coventriae*, у којем се приказује „парламенат небески“, излазе на позорници оличене: истина, правда, мир и милосрђе, мало за тим па чак и смрт и мати смрти посташе слике оличене. Овакве слике су прелаз од приказа миракулских к моралним. А под тим именом моралног приказа разумеваху они драму, којој су карактери алегорисани или симболисани, а садржајем се на то ишло, да буде за добар наук и рад унапређења моралности.

Док су год ти морални прикази бивали по свом првошколском основу, морали су они бити, већ по природи својој, ужасно теготни и без укуса, јер, крај најбоље воље, човек не може ништа отужније ни замислити, него ли што је каква позоришна збрка апстрактних појмова с моралним смером приде. И знамо, једино, што се у тим старијим моралним приказима допадало гледаоцима, то је смешна слика ђавола и порока, које су прешиле амо из приказа миракулских. Порок су извађали као какву лутку у дугој, шареној одећи, с бичем у руци, а ђавола су приказивали у образини и у оделу тако страшном, као што је народ себи њега у својој машти замишљао: лице накарађено грдним носом, сав умотан у кожи дугачке длаке па с репом и канџама. Представе моралних приказа извађане су онако као и миракули.

Позорница (коју еглески зване pageant или scaffold) дрвена на два или на три ката, била је

на точковима, у доњем спрату су се глумци облачили, или је то било за пакао. Свака је дружина имала своју таку на точковима позорницу, на којој је свака свој комад о свом трошку приказивала. Доста пута докотурали би више таких позорница једну до друге, кад је требало за који комад већега простора за приказивање. Слабо која од тих позоришних глума, колико ми за њих разбрасмо, има мало или нема ни мало песничке вредности, и за нас вреде оне само толико, што су то као беочузи у ланцу, у свези у историји развијтка драме енглеске.

Уз те приказе моралне беху и игре с луткама, прикази пантомимски, чувиде и тима подобне забаве за народ, које су мање или више засецале у онсег драматски и биле су често тога ради, да се мало уплату и разглеле отужни прикази „правоучитељни.“ Тако се развише као оно у Француза њихов Entremets, увод у представу, Interludes или међуигре, које процветаше особито за владе велељубивога Хајрика VIII. и то су замети потоњој шаљивој игри. Најбоље такве комаде написа Џон Хајвуд, човек учен и изображен, који је свирајући у спипет био члан краљевске капеле и од године 1520. стао писати позориште.

Међуигра звали су већ од Едварда IV. сваку позоришну појаву, уплатену у другој којој забави, али Хајвуд, са својим комадима са свим новим врстама, даде томе називу и са свим друго значење. Да вам покажем какве су биле те међуигре, хоћу да вам у кратко кажем садржај пајстарије од оних. Та је названа: „Шаљива игра једног трже с отпустима грехова и калуђера и једног попа и његовог суседа.“

(Наставиће се.)

СЛАВСТВО М. С.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Сан и јава), други део, историјска драма у 4 чина, од дра Милана Јовановића, представљена је у четвртак 6 фебруара.

Колико се први део ове билогије допада свима без разлике, толико овај други у главноме наилази на многе противнике, поред све своје врсноће у појединостима. И

заниста, то је историја несрћне љубави, којој не можемо одати своје потпуно учешће; јер, срећом, поред строжијих појмова у нашем народу о светињи и неповредности брака, одбија нас од себе чежња и одбег удате жене, а нарочито најке двоје деце, за страним љубавником. То је разненост срца, које се топи у осећању, али које је овде још страсније и јаче изражено. То је борба за не-

прекршио право страсти и њезине необузданости и бескрајности, слична оној из немачког књижевног периода „буре и навале“, само с другим правцем и метом. Ми бар од своје стране ипако за то, да и у нашој књижевности наступију поменути духовни преврат што дубоко захвата, већ ако ће бити са срећним складним завршетком.

Што се приказивања тиче, памтују тога вечера однела је Сајевићка (Софија), која је овога пута још боља била, него у првом делу, и Ружић (Кенигсмарк), који сад имаше мање прилике да се покаже, но у претходној драми. Сваку похвалу заслужују Сајевић (кнез), Маринковићка (кнегиња), којоје то једна од најбољих њезиних улога. Ружићка (грофица Буш). Недељковић (кнез наследник) беше пре опор, но сентименталан немачки идеалиста, коме је више стало да освоји софијино срце, него круну. Марковић (Турчин) беше више мргода и гунђало, него што приличи источном фаталисти, који своју судбину трпљиво и с ревигнацијом сноси. Л. Хацићева (Клизебекова) и Љукић (Лајбниц) беху на свом месту, а Добриновић (Јурго) љубимац свију, који се радо смеју добрим досеткама и хумору. Публика је била одабрана и многобројна, и на крају изазиваше писцима. Место аутора појавио се на сцени управитељ позоришта, А. Хаџић, да захвалију публици у име писчево, те је том приликом примио и леп венец, који спремиле поштоваоци песникове Музе.

Н.

П О З О Р И Џ Т Е

* (Народно позориште у Загребу.) У народном позоришту у Загребу било је 16. фебруара о. г. као што јављају „Нар. Nov.“ малога „скандала“ о представи опере „Дон Хуана.“ За тај дан била је заказана нова опера „Риј Ела,“ али се није могла давати, што се примадона Котасова с управом нешто завадила, па или није хтела или није могла невати. Света је било дунуком у позоришту, па кад је оркестар почeo свирати увод у оперу „Дон Хуан,“ па једанпут почеше из партера и с галерије звикдати и викати: „Хотасова.“ Паметнији ударише у вику: „Риј Ела!“ Та вика трајала је више тренутака и једва је испало полицији за руком да наговором умири викаче. Представа опере „Дон Хуана“ свршила се за тим са свим у реду, само што је певачици Најгебајеровој публика демонстративно повлађивала.

* (Руско позориште.) „Рускиј мир“ јавља, да се у Александровом позоришту у Петрограду први пут приказао шекспиров „Хамлет“ у корист глумца Нильскога. Приказ оваког комада захтева не само веште глумце, него и добро промишљену игру, а тога не беше у већине руских приказивача. Међутим и крај свију недостатака показала је ова представа, да руски свет не грамзи само за новостима, него да налази уметничког уживања и у озбиљним делима великих драматика.

* (Народно позориште у Загребу.) У народном позоришту у Загребу одређен је био од 23. фебруара до 4. марта овај ред позоришних представа: У уторак 23-ег: „Севиљски берберин“ (опера). — У четвртак 25-ог: „Републик против пунца“, „Партија пикета“, „Енглески“. — У суботу 27-ог: „Крипшино и Кума“ (опера у корист

певача Новака). — У недељу 28-ог: „Клобучар и опанчар“. — У уторак 2-ог: „Крипшино и Кума. — У среду 3-ег: „Отело“ (први пут у корист глумца Т. Јовановића). — У четвртак 4-ог: „Великашица грађанскога рода“. — У суботу 6. марта: „Троватор“ (опера).

* (Народно позориште у Загребу.) „Обзор“ пише: „Одсек владин, коме је од сабора поверено народно позориште, ради што је могуће, да се наше народно позориште уништи. У каквим је неспособним рукама реферат позоришни код владе, доказује најбоље најшовија владина наредба због које је већина чланова управнога одбора позоришнога дала оставку. Ми држимо, да та владина наредба не заслужује, ни да се подвргне критици, јер сама по себи доказује, да онај господин, који је ту наредбу сачествно, нема појма о позоришној управи, која ипак већ од више година само од њега зависи. Није чудо, што нам уз оваква референта позориште пропада. Крајње је време, да се баш у том питању одлучи: да се не даје водити од људи, који су може доказали своју бирократску вештину, али који из дана у дан показују, да о позориште управу писац не знају. Земља троши на позориште преко 32.000 фр. па годину, па да и није других разлога, овај је једини доста, да се свесна влада већ једном одлучи, инта ће да буде од тога завода. Треба тражити човека свесна, марљива, паметно енергична и патриотична, који ће сав свој труд уложити, да овај народни завод уреди и што се дисциплине и што се економског стања тиче, а не одгађати ствар ad calendas graecas, да све пропадне, што се толиким жртвама за петнаест година градило. Нека се не одговара, као скоро у свакој струци: нема човека. А где сте га тражили?! Само се окапите мисли, да предате позориште каквом закупнику у руке. Ако то учините, онда сте задали нашем позоришту последњи ударач, који му још треба, да са свим пропадне“.

* (Руско позориште.) Расписане награде за изворне руске драме налазе међу писцима веома слаба одзива. Г. 1872. основао је неки одески грађанин годишњу награду од 500 рубала за једну изворну драму. Награду досуђује хисториско — философски факултет у Одеси. До сада се већ два пута расписивала та награда, али се нико није за њу пријавио.

К Њ И Ж Е В И О С Т

* (Ђулићи у мађарском преводу.) На јавном, месечном, састанку кишфалудијевог друштва од 13. (25.) фебруара приказао је тајник Август Грегуш, „Ђулиће“ напег Змај-Јована Јовановића у мађарском преводу од Ђене Павловића. Тајник Грегуш прочитао је том приликом из „Ђулиће“ 23. песме. Мађарски листови веле, да су „мисли у тим песмама лепе, да су те песме већином изливи срца што за народ свој куца, да су осећаји у тим песмама дубоки, језик у њима песнички, а начин је у њима лак и леп, као и у српским народним песмама. Превод је у опште добар, само што се преводилац па више места огридио о дух мађарскога језика. „Ђулићи“ ће по свој прилици изаћи у „Летописима кишфалудијевог друштва“, који ће се ове године штамнати.“

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

36. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИПЛАТИ 24.

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 21. ФЕБРУАРА 1875.

ПРВИ ПУТ:

ДИПЛОМАТА СТАРЕ ШКОЛЕ.

ШАЉИВА ИГРА У 3 ЧИНА, НАПИСАО ХУГО МИЛЁР, ПРЕВЕО Б. МУШИЦЕИ.

ОСОБЕ:

Гроф Бланкенфелд, посланички саветник	Ружић.
Гроф Емил Бланкенфелд, синовац му	Сајевић.
Елеонора, емилова жена	Ј. Сајевићка.
Бароница Штравовица, елеонорина тетка	Д. Ружићка.
Јован, собар	Добриновић.
Давид, слуга	Бунић

Збива се на пољском добру грофа Емила, близу престонице.

Отвара се претплата на дванаест позоришних представа. Ко је год наумио да се претплати, а тако исто и наши досадањи поштовани претплатници, који желе задржати своја места, нека се изволе пријавити или у позоришној писарници (стану матичном), или у вече на каси, а коме је наручније, може то учинити и у трговини браће Поповића, или код скупљача претплате г. г. Корнела Јовановића, Ђоке М. Поповића и Светозара Костића.

Управа не обећава Бог зна шта, али ће се својски старати, да одабраним репертоаром, новим комадима и добрым представама набави позоришном свету уметничког уживања. Да ово нису тек празне речи, може се уверити сваки, ко погледа на ред позоришних представа у првој претплати и на приказане нове комаде. Као на 24. представе дођу 11. нових комада, онда се може слободно и без зазора рећи, да је управа чинила све што је год могла, да задовољи претплатнике позориште, и да јој према томе није потребе обећавати, да ће јој и од сада бити главна брига, да то исто постигне.

Цена је претплати стара.

Поштовани претплатници умолявају се, да би изволели исплатити други део своје претплате или у трговини браће Поповића или у вече на каси.

Због погреба Косте Трифковића представља се овај за јуче заказани комад данас.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.